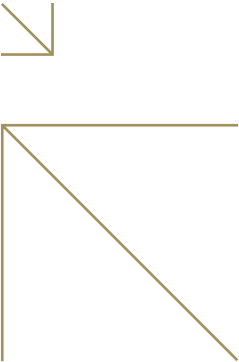

Zo doen we zaken

**Gedragscode belangenverstrengeling
Rijksgebouwendienst**

Publicatiedatum: 06-10-2008

Inleiding en totstandkoming

De Rijksgebouwendienst draagt bij aan het succesvol functioneren van zijn klanten door het bieden van efficiënte en effectieve huisvestingsoplossingen. Met het in stand houden van monumenten draagt de Rijksgebouwendienst bij aan het behoud van ons cultureel erfgoed.

Aan deze ambitie wordt vorm gegeven vanuit een zichtbaar integere organisatie. De gedragscode belangenverstrengeling is daar één van de instrumenten voor.

Ook ten aanzien van het thema belangenverstrengeling streeft de Rijksgebouwendienst naar één interdepartementaal gedragen lijn. Daarom is als basis voor de code “belangenverstrengeling: zo doen we zaken” de toets gebruikt die Rijkswaterstaat hanteert bij het beoordelen van gevallen van belangenverstrengeling. Ter aanvulling op de toets is de beproefde lijn van wettelijke uitzonderingen op het kartelverbod (artikel 6, derde lid, Mededingingswet) gebruikt.

De gedragscode belangenverstrengeling “Zo doen we zaken” is toegespitst op de wijze waarop de Rijksgebouwendienst zaken doet. Die manier van zaken doen zal zeker in ontwikkeling blijven. Daarom zal de bijlage van deze gedragscode, waarin concrete voorbeel-

den van praktijksituaties zijn uitgewerkt, met de tijd worden aangevuld.

In mei 2007 heeft de Rijksgebouwendienst de gedragscode “Open vizier” vastgesteld waarmee aan medewerkers, klanten en leveranciers duidelijkheid wordt geboden over de invulling van het begrip integriteit en wat er nodig is om integer te kunnen handelen.

In juni 2007 is met de gedragscode “publiek opdrachtgeverschap” in interdepartementaal verband een effectieve aanvulling gegeven op de afzonderlijke integriteitcodes van de organisaties die deelnemen aan het Opdrachtgeversforum in de bouw (Rijkswaterstaat, Rijksgebouwendienst, Dienst Vastgoed Defensie, Provincie Zuid-Holland, Hoogheemraadschap van Delfland en het UMC St. Radboud).

De gedragscode belangenverstrengeling “Zo doen we zaken” is een verdere praktische invulling van de Rijksgebouwendienst in haar streven een zichtbaar integere organisatie te zijn.

De directieraad van de Rijksgebouwendienst stelde deze code op 25 oktober 2007 vast.

Belangen- verstrengeling

Bewustzijn

Een goed ontwikkeld bewustzijn van integriteit bevordert goed ambtelijk handelen. Om het bewustzijn op dit punt te vergroten voert de Rijksgebouwendienst een integriteitsbeleid. Het vermijden van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie maken daarvan onderdeel uit.

In de praktijk krijgen medewerkers van de Rijksgebouwendienst steeds meer te maken met situaties waar mogelijk sprake is van belangenverstrengeling bij het plaatsen van een overheidsopdracht in de markt. Primair gaat het om verstrengeling van commerciële belangen c.q. ongewenste of ongeoorloofde concurrentievervalsing. Belangenverstrengeling rond een aanbesteding kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer een inschrijvende marktpartij betrokken was, of is, bij de voorbereiding van het project, bij de aanbesteding of de beoordeling van de inschrijvingen. Daarmee loopt de Rijksgebouwendienst het risico dat het aanbestedingsproces gefrustreerd wordt.

In deze code "Zo doen we zaken" wordt aangegeven welke uitgangspunten de organisatie ten aanzien van dit onderwerp hanteert.

Synergie

De Rijksgebouwendienst en de markt (individueën, bedrijven of groep van bedrijven) ontmoeten elkaar voor, tijdens en na het aanbestedingsproces. Soms is er sprake van vergaande samenwerking. Dat is op zich prima, want samenwerken levert synergie op, zeker waar belangen gemeenschappelijk zijn. Markt en overheid hebben echter ook tegen- gestelde belangen.

Belangen kunnen verstrengeld raken en de scheidslijn tussen markt en overheid moet daarom helder zijn, zodat zelfs de schijn van belangenverstrengeling zoveel mogelijk wordt vermeden.

Scheiden van belang

De verwachting is dat een te strenge scheiding van belangen leidt tot beperking van het aantal inschrijvingen, het potentieel beschikbaar in te huren adviseurs en dat dit zelfs invloed heeft op de arbeidsmobiliteit van betrokkenen. Een te zachte scheiding zal naar verwachting leiden tot een toename van juridische procedures en tot een vergroting van de integriteitsrisico's bij overheid en markt.

De Tien uitgangspunten van de Rijksgebouwendienst

Deze code bevat een tiental uitgangspunten die de organisatie in acht neemt bij het zaken doen, ongeacht in welke fase van het aanbestedingsproces het zaken doen plaatsvindt. De basishouding van de Rijksgebouwendienst is daarbij dat concurrentie open en fair dient plaats te vinden, of anders gezegd: met inachtneming van beginselen van gelijke behandeling, non-discriminatie en transparantie.

Uitgangspunt 1

Medewerkers van de Rijksgebouwendienst zijn zich bewust van hun persoonlijke integriteit en in gevallen dat de Rijksgebouwendienst een marktpartij inschakelt, ondertekent de marktpartij een geheimhoudingsverklaring. In aanbestedingsdocumentatie wordt aandacht besteed aan de gevolgen van het niet in acht nemen van integriteitcodes in het algemeen en de uitgangspunten van belangenverstrengeling in het bijzonder. Zo zal belangenverstrengeling worden beschouwd als een "ernstige fout in de beroepsuitoefening", op grond waarvan de Rijksgebouwendienst de onderneming kan uitsluiten van de opdracht of eventuele vervolgoedprachten.

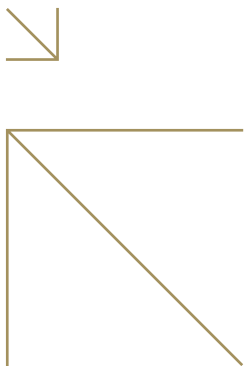
Uitgangspunt 2

De Rijksgebouwendienst onderscheidt de volgende drie informatiestromen die in de aanbestedingsstukken nader uitwerkt worden. De

tweede en derde stroom vallen onder de term "commercieel vertrouwelijk" ("commercieel vertrouwelijk" valt binnen de formele rubriek "departementaal vertrouwelijk" zie artikel 5 Besluit voorschrijft informatiebeveiliging rijksdienst – bijzondere informatie).

- a. niet-vertrouwelijk: alle informatie, tenzij deze valt onder de uitzonderingsgrenzen van de Wet Openbaarheid van Bestuur (zie artikel 10 WOB)
- b. vertrouwelijk: informatiebeveiliging noodzakelijk (bijvoorbeeld documenten in de aanbestedingsvoorbereiding; bedrijfs- of fabricagegegevens die vertrouwelijk aan de overheid zijn verstrekt of informatie die bij het verstekken aan de markt de economische of financiële belangen van de staat schaden)
- c. zeer vertrouwelijk: informatiebeveiliging noodzakelijk (bijvoorbeeld beoordeling van inschrijvingen)

Niet-vertrouwelijke informatie wordt in principe gedeeld met de markt. Vertrouwelijke en zeer vertrouwelijke informatie vallen voor een aan te geven periode onder een embargo. Er wordt een register bijgehouden met de personen die toegang hebben tot de betreffende informatie.

Uitgangspunt 3

Wij zijn ons ervan bewust dat in alle fasen rond een aanbesteding contacten tussen de Rijksgebouwendienst en de markt kunnen plaatsvinden. De Rijksgebouwendienst onderscheidt in het aanbestedingsproces de volgende vier fasen:

- a. pré-aanbesteding (voorbereiding project, onderzoek, proeven, studie, ontwikkeling);
- b. voorbereiding aanbesteding (raming, financiële modellen, risicoanalyses, keuze van wijze marktbenadering, kritische succesfactoren);
- c. aanbesteding (selectie- en beoordelings-systeem, aanbestedingsprocedure, beoordeling inschrijving);
- d. post gunning (contacten tussen Rgd-klant en Rgd-markt gedurende looptijd contract)

Uitgangspunt 4

Daar waar de Rijksgebouwendienst samenwerkt met de markt of Rgd-medewerkers overstappen naar de markt kan tijdens een aanbesteding (de schijn van) belangenverstrengeling optreden. Marktpartijen geven door middel van een belangenbeschermingsplan zelf aan hoe belangenverstrengeling wordt voorkomen.

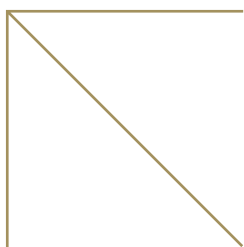
Een belangenbeschermingsplan wordt ter goedkeuring aan de Rijksgebouwendienst

voorgelegd. Wordt een belangenbeschermingsplan door de Rgd goedgekeurd, dan krijgt de marktpartij daarmee de zekerheid dat zij bij inschrijving op de aanbesteding niet zal worden uitgesloten vanwege belangenverstrengeling. Dit laat onverlet dat een concurrerende marktpartij zich met succes in rechte kan beroepen op vervalsing van de mededinging. In een dergelijk geval ontstaat geen recht op schadeloosstelling. In een belangenbeschermingsplan dient ten minste aandacht te worden besteed aan bedrijfsinterne geheimhoudingsverklaringen, Chinese Walls, interne gedragscode, onafhankelijke auditors.

Uitgangspunt 5

De Rijksgebouwendienst zal bij de beoordeling van een belangenbeschermingsplan mede in ogenschouw nemen dat de betrokken Marktpartij op overtuigende wijze heeft aangetoond dat samenwerking:

- a. voor een groot deel bijdraagt aan verbetering van productie, distributie of technisch-economische vooruitgang of
- b. bewerkstelligt dat het merendeel van de daaruit voortvloeiende voordelen ten goede komt aan de gehele markt of
- c. mogelijk beperkingen opwerpt voor anderen, maar dat deze hoogst noodzakelijk zijn om tot samenwerking te komen of

- d. weliswaar voordeel oplevert, maar dat er voldoende concurrentie op overige punten overblijft

Uitgangspunt 6

Een marktpartij die betrokken is bij de inhoudelijke beoordeling van inschrijvingen, of de voorbereiding daarvan, mag nooit zelf inschrijven op dat project.

Uitgangspunt 7

Een marktpartij die betrokken is in de pré-aanbesteding mag:

- a. inschrijven op aanbestedingsprojecten, mits de tijdens zijn betrokkenheid gedeelde informatie valt binnen de categorie 1 (niet-vertrouwelijk) of 2 (vertrouwelijk) en de vertrouwelijke informatie zodanig tijdig is gedeeld met de Rijksgebouwendienst en de overige betrokken marktpartijen, respectievelijk inschrijvers, dat recht wordt gedaan aan de eerder beginselen van gelijke behandeling, non-discriminatie en transparantie;
- b. nimmer inschrijven, indien de informatie valt binnen categorie 3 (zeer vertrouwelijk).

Uitgangspunt 8

Een marktpartij die met de inzet van een bepaalde persoon betrokken is geweest bij de voorbereiding van de aanbesteding mag niet

met inzet van dezelfde persoon inschrijven op de aanbesteding.

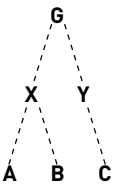
Uitgangspunt 9

Een marktpartij die met inzet van een bepaalde persoon betrokken is geweest bij de voorbereiding van de aanbesteding mag niet met inzet van een andere persoon inschrijven op de aanbesteding, tenzij het belangenbeschermingsplan door de Rijksgebouwendienst is goedgekeurd.

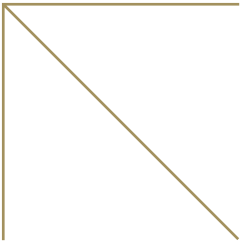
Uitgangspunt 10

Een marktpartij die tevens lid is van een groepsmaatschappij, waarvan een ander lid van de groepsmaatschappij betrokken was bij de aanbestedingsvoorbereiding mag niet inschrijven op de aanbesteding, tenzij het belangenbeschermingsplan door de Rijksgebouwendienst is goedgekeurd.

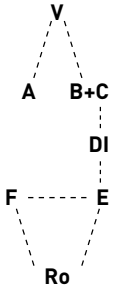
Bijlage

Nr.	Casus	Nr.	Vragen
1.	Bij marktpartij X werken 2 personen A en B. Persoon A is betrokken in fase:	1.	Mag marktpartij X inschrijven met inzet van:
	a. Pré-aanbesteding	a.	• persoon A? • persoon B?
	b. Voorbereiding van de aanbesteding	b.	• persoon A? • persoon B?
	c. Aanbesteding	c.	• persoon A? • persoon B?
2.	Marktpartijen X en Y zijn onderdeel van groepsmaatschappij G. Onderneming Y wil inschrijven met inzet van pers. C. Pers. A is betrokken in fase:	2.	Mag marktpartij Y inschrijven met inzet van:
	a. Pré-aanbesteding	a.	• persoon C?
	b. Voorbereiding van de aanbesteding	b.	• persoon C?
	c. Aanbesteding	c.	• persoon C?

Nr.	Antwoord/ Werkwijze	Nr.	Uitgangspunt
1.		1.	
a.	• ja, mits • ja, mits	a.	• 3+7 • 3+7
b.	• nee • nee, tenzij	b.	• 8 • 9
c.	• nee • nee	c.	• 6 • 6
2.		2.	
a.	• Ja, mits	a.	• 3+7
b.	• Nee, tenzij	b.	• 10+4(d)
c.	• Nee	c.	• 6

Nr.	Casus	Nr.	Vragen
3.	Binnen de Rijksgebouwendienst is een projectgroep V samengesteld om samen met de markt een standpunt te bepalen rond een bepaald pps-onderwerp. Tot de leden van de projectgroep behoren advocaat A en adviseur B en C. De leden komen gedragsregels overeen ter voorkoming belangenconflicten bij advisering PPS en het betreffende onderwerp. Afgesproken wordt dat het resultaat van het onderzoek ter beschikking wordt gesteld aan de markt.	a.	Advocaat A wil de garantie dat hij niet uitgesloten wordt van toekomstige aanbesteding, vanwege zijn betrokkenheid bij de projectgroep
	Adviseur B en C maken onderdeel uit van projectgroep V en zijn verbonden aan bedrijf DI . Bij bedrijf DI werkt ook adviseur E .	b.	Hoe waarborgen adviseurs B+C dat zij geen contact hebben met adviseur E ?
	Adviseur E heeft een bijdrage geleverd aan de PPC van project Ro en is tevens adviseur van consortium F , een van de inschrijvers voor project Ro	c.	Mag adviseur E consortium F adviseren, terwijl hij betrokken is geweest bij het opstellen van de PPC van project Ro ?

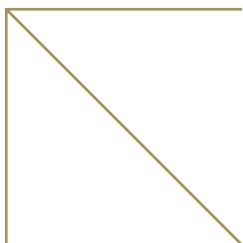
Nr.	Antwoord/ Werkwijze	Nr.	Uitgangspunt
3a.	Een dergelijke algemene garantie wordt niet afgegeven. Er dient een belangenbeschermingsplan te worden ingediend.	3a.	4
3b.	De onderling overeengekomen gedragsregels gelden alleen tussen leden van de projectgroep en weerhoudt betrokken marktpartijen er niet van om zich te beroepen op (schijn) van belangstelling. Er dient een belangenbeschermingsplan te worden opgesteld.	3b.	4+5
3c.	Nee De bijlage PPC met rekeninformatie valt onder commercieel vertrouwelijke informatie en is opgesteld in de fase voorbereiding aanbesteding.	3c.	2b, 3b, 8

Nr.	Casus	Nr.	Vragen
4.	Medewerker A is nauw betrokken bij het vormgeven van een nieuwe aanbestedingsvorm en wil overstappen van de Rgd/directie B naar bouwbedrijf C . Bouwbedrijf C is een potentiële gegadigde voor een toekomstig project dat volgens die nieuwe aanbestedingsvorm wordt aanbesteed.	4.	Mag bouwbedrijf C zich als gegadigde melden indien medewerker A overstapt?
5.	Het contract van de huisadviseur van de Rijksgebouwendienst , bureau A loopt af en het bureau vertrekt met een schat aan (voor)kennis.	5.	Welke maatregelen kunnen de Rgd en Bureau A nemen om de kennis op concurrentievervalsing te verkleinen?
6.	Medewerker A stopt met het verrichten van architectonisch ontwerpwerk voor de dienst en start een eigen bedrijf, dat wordt ingehuurd voor een consortium ten behoeve van een aanbesteding van de Rijksgebouwendienst.	6.	Mag medewerker A overstappen?

Nr.	Antwoord/ Werkwijze	Nr.	Uitgangspunt
4.	Ja, mits.	4.	3+7
5.	Op voorhand heeft de Rgd de Medewerkers van Bureau A die betrokken worden een geheimhoudingsverklaring laten ondertekenen. Bureau A zal in bepaalde gevallen een belangenbeschermingsplan moeten opstellen.	5.	Specifiek: 1+4+5 Algemeen: overig
6.	Ja, mits (¹ De circulaire tegengaan draaideurconstructies binnen het rijk voorziet niet in deze situatie).	6.	4+5

Nr.	Casus	Nr.	Vragen
7.	Onlangs is het kennisplatform A opgericht met deelnemers: adviesbureaus B en C, bouwbedrijf D, huisadviseur E en huisadvocatenkantoor F	7.	Hoe kan worden bewaakt dat er geen kennis wordt gedeeld over lopende projecten?
8.	Adviesbureau A wordt door de Rijksgebouwendienst ingehuurd voor het ontwikkelen van een projectvisie en krijgt inzage in lopende Rgd-projecten. Adviesbureau A tekent een exclusiviteitverklaring waardoor ze aan private zijde niet hun diensten mogen verlenen. Adviesbureau A wil Consortium B adviseren die inschrijft op het Defensieproject C.	8.	Mag het bureau A deelnemen aan niet Rgd-projecten?
9.	Bij het afrondende sollicitatiegesprek geeft persoon A aan dat haar levenspartner als advocaat/partner werkzaam is bij advocatenkantoor X en bedrijven adviseert bij procedures tegen de Rijksgebouwendienst.	9.	Blokkeert dit gegeven de overgang van persoon A naar de Rgd?

Nr.	Antwoord/ Werkwijze	Nr.	Uitgangspunt
7.	De bal ligt altijd bij marktpartijen en Rgd-uitgangspunten bieden voldoende waarborgen tegen belangenverstrengeling. Het verdient aanbeveling dat het kennisplatform de kennis zo breed mogelijk verspreid om ook de schijn van belangenverstrengeling tegen te gaan. Verspreiden van kennis is ook een taak van de Rijksgebouwendienst.	7.	1-10
8.	Ja, mits dit niet in strijd is met de exclusiviteitsverklaring. In principe zou deze verklaring alleen betrekking moeten hebben op Rgd-projecten. Defensieprojecten liggen buiten de invloedssfeer van de Rijksgebouwendienst.	8.	1
9.	Nee, zaken van de ambtseed en het integriteitsbeleid Rijksgebouwendienst gelden.	9.	1

Heeft u vragen?

Rijksgebouwendienst
Bureau Coördinatie Integriteit & Veiligheid
070-3399410